Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17267

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri (BDEE), ba? dönmesi ?ikayetleri olan bireylerin günlük ya?amda kar??la?t?klar? k?s?tlamalar? ve ya?ad?klar? engellilik düzeyini objektif bir ?ekilde ölçmek amac?yla geli?tirilmi? olan orijinal Dizziness Handicap Inventory (DHI) ölçe?inin Türkçe uyarlamas?d?r. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilirli?ini göstermeyi hedeflemi?tir.

25 maddeden olu?an bu envanter, ba? dönmesinin etkilerini **fiziksel**, **duygusal** ve **fonksiyonel** olmak üzere üç farkl? boyutta de?erlendiren çok faktörlü bir yap?ya sahiptir. Ölçek, özellikle denge bozuklu?u ve vertigo nedeniyle ortaya ç?kan psikososyal ve fiziksel zorluklar?n derecesini belirlemede klinik ve akademik çal??malara önemli katk?lar sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri, BDEE, DHI, vertigo, psikometri, uyarlama, denge bozuklu?u, faktör analizi.

Yazarlar

Canbal, M., Cebeci, S., Çamur- Duyan, G., Kurtaran, H., Arslan, ?.

Amaç

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri'nin temel amac?, ba? dönmesi veya denge bozuklu?u ya?ayan bireylerin ya?ad??? **engellilik** seviyesini ve bu durumun ya?am kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerini standardize edilmi? bir yöntemle nicel olarak ölçmektir. Bu amaçla, envanter bireyin sosyal, mesleki ve ki?isel ya?am?ndaki k?s?tlanma derecesini belirlemeye odaklan?r.

Ölçek, klinisyenlere hastalar?n ?ikayetlerinin sübjektif etkilerini de?erlendirme ve uygulanan tedavilerin (örne?in, vestibüler rehabilitasyon) etkinli?ini takip etme imkan? sunar. Böylece, hastalar?n tedavi öncesi ve sonras? durumlar? sistematik olarak kar??la?t?r?labilir.

Yap?

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri (BDEE), ba? dönmesi deneyiminin yol açt??? engellili?i ölçen ve 25 maddeden olu?an üç faktörlü bir yap?ya sahiptir. Bu yap?, ba? dönmesinin yol açt??? engellilik spektrumunu kapsaml? bir ?ekilde ele al?r:

Fiziksel Engellilik: Yürüme, dönme, h?zl? hareket etme veya e?ilme gibi fiziksel eylemler s?ras?nda ba? dönmesi nedeniyle ya?anan k?s?tlamalar? ve zorluklar? kapsar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Duygusal Engellilik: Ba? dönmesi ataklar? nedeniyle ortaya ç?kan kayg?, korku, gerginlik ve depresif duygulan?mlar gibi psikolojik yükleri de?erlendirir.
Fonksiyonel Engellilik: ??, sosyal ya?am, aile içi sorumluluklar ve ev i?leri gibi günlük fonksiyonlar?n yerine getirilmesinde ba? dönmesi nedeniyle ya?anan aksamalar? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?n?n yap? geçerli?i, ke?fedici faktör analizi yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda, envanterin orijinal yap?s?na uygun olarak üç temel bile?enin varl??? saptanm??t?r. Bu üç bile?enin öz de?erleri (eigenvalues) 1.00'?n üzerinde bulunmu?tur, bu da üç faktörlü yap?n?n istatistiksel olarak anlaml? oldu?unu göstermektedir.

Bu bulgular, Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri'nin Türkçe formunun, ba? dönmesi kaynakl? engellili?in **fiziksel**, **duygusal** ve **fonksiyonel** boyutlar?n? Türk kültürü ve dilinde geçerli bir ?ekilde ölçebildi?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Envanterin iç tutarl?l?k güvenilirli?i, her bir alt boyut için ayr? ayr? Cronbach Alpha katsay?s? hesaplanarak belirlenmi?tir. Elde edilen de?erler, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir:

Fiziksel Engellilik Boyutu: Cronbach Alpha de?eri 0,672
Duygusal Engellilik Boyutu: Cronbach Alpha de?eri 0,817
Fonksiyonel Engellilik Boyutu: Cronbach Alpha de?eri 0,725

Özellikle duygusal ve fonksiyonel alt boyutlar?n güçlü iç tutarl?l?k sergiledi?i görülmü?tür. Fiziksel engellilik boyutu için elde edilen katsay? (0,672) ise kabul edilebilir s?n?rlar içerisindedir ve ölçe?in klinik ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çal??mas?nda uygulanan faktör analizi, Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri'nin 25 maddelik yap?s?n?n, kuramsal olarak beklenen üç faktörlü yap?y? do?rulad???n? göstermi?tir. Bu sonuç, ölçe?in ?ngilizce orijinalindeki yap?sal bütünlü?ünü korudu?unu ve ba? dönmesi engellili?ini olu?turan farkl? bile?enlerin Türkiye popülasyonunda da ayr??t?r?labildi?ini kan?tlamaktad?r.

Faktör yükleri ve öz de?erleri, her bir maddenin ilgili oldu?u faktöre güçlü bir ?ekilde yüklendi?ini ortaya koymu?tur. Bu durum, BDEE'nin alt boyutlar?n?n ölçtükleri yap?lar aç?s?ndan homojen oldu?unu ve yap?sal geçerli?inin yüksek oldu?unu teyit etmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: 25 maddeden olu?an, üç faktörlü bir yap?ya sahiptir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ba? dönmesi veya denge bozuklu?u ?ikayeti olan yeti?kin bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?, 2016 y?l?nda Türkiye'de yay?mlanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert derecelendirme sistemi kullan?larak yan?tlanmaktad?r. Yan?t seçenekleri ?u ?ekildedir: 0=hay?r, 2=bazen, 4=evet. Yüksek toplam puan, ba? dönmesi kaynakl? engellili?in ?iddetinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçüm, denge bozuklu?u, ya?am kalitesi, adaptasyon, psikometri, engellilik, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar Sevsen Cebeci'ye cebecisevsen@hotmail.com adresinden ula??labilir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? 2016 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

Ölçe?in akademik veya klinik amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Sevsen Cebeci ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in orijinal ve uyarlama formlar?n?n kullan?m haklar? ile ilgili detaylar için yay?mlanm?? makaleye ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Canbal, M., Cebeci, S., Çamur- Duyan, G., Kurtaran, H., ve Arslan, ?. (2016). Ba? Dönmesi Engellilik Envanterinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, *10*(1), 19-24. DOI: 10.5455/tjfmpc.198514

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

bas-donmesi-engellilik-envanteri-toad.pdf

Ba? Dönmesi Engellilik Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM